

Бекітемін

Мектеп директоры

Нуртазина Б.Ж.

« 23 » 09 2024 ж

Келісемін :

Мектеп директорының оқу ісі

жөніндегі орынбасары

Қожабаев.Е.Н.

« 23 » 09 2024 ж

«Хор және Би үйірмесі»

Пәні : « Музыка »

Мұғалімі : Қохаманов Назгүл

Түсінік хат

Академик Қаныш Сәтпаев: «Музыка адам жанының олқы тұстарын қалпына келтіреді» - деп құнды пікір айтқан.

Қазіргі қоғамға сай, жан - жақты дамыған, патриоттық, адамгершілік, эстетикалық қасиеттері бойына дарыған азаматты тәрбиелеуде музыка өнерінің ролі зор. Мектепте өткізілетін өнер үйірмелері оқушылардың қызығушылықтарын тудыратын, шығармашылықтарын арттыратын, ақыл - ойын дамытатын, әсемдік әлеміне жетелейтін бағыттардың бірі. Үйірмеде оқушылармен түрлі жұмыстар жүргізіледі. Музыка тыңдау, музыка сауатын меңгеру, ән айту, тақырыпқа лайық творчестволық жұмыстар. Осы аталған жұмыстардың бірі - ән айту.

Ән - музыка шығармашылығында кеңінен таралған вокалды жанр. Ән тыңдаушыға жарасымды әуен мен сөз арқылы әсер ете отырып, эмоциялық ұғу, түсіну сезімдерін оятады. Ән адамның жанын сергітеді, психологиялық әсері мол күшті құрал.

Эстрадалық вокал үйірмесінде оқушылар әнді құлшына, қызыға орындайды. Оқушылардың шығармашылықтарын арттыруға, өнерлерін шыңдауға музыка сабағы жеткіліксіз. Мектепте ұйымдастырылатын вокал үйірмесі оқушылардың творчестволық дамуына жол ашады, баланың есте сақтау, тыңдау қабілеттерін арттырып, өзін - өзі ұстай білуге, жеке басының мүддесін ұжымға бағындыруға, сыныптан тыс бос уақыттарын дұрыс ұйымдастыруға септігін тигізеді.

Эстрадалық вокал үйірмесіне 5-6 сынып, оқушылары қатысады. Мұндай топтарға бөлудегі негізгі мақсат балалардың жас ерекшелігін еске ала отырып, олардың өсуі мен қалыптасуына зиян жасамау. Балалардың жас шамасына қарай репертуарды лайықты тандап, көлемі, мазмұны олардың ой - өрісіне сай болуы қажет.

Үйірме жұмысы кезең - кезеңмен жүргізіледі.

1. Ән айту ережелерімен тиянақты түсіндіру.
2. Жаңа әнмен жан - жақты таныстыру.
3. Әннің сөздерімен жұмыс.
4. Тыныс алу жаттығуларымен жұмыс.
5. Әндік дыбыс жаттығуларымен жұмыс.
6. Ырғақпен жұмыс.
7. Ән айтудағы үйлесімділік, бір - бірін тыңдау.
8. Әннің көркем, мәнерлі айтылуы.

Әрбір сағат алдын ала жоспарлы, тартымды, қызықты болу керек. Музыка мұғалімі әр баланың дауыс ерекшелігін жақсы білуі керек. Дауыстарының дыбыс бояуы, тембрі қанықты, диапазондары кең, ашық дауысты балаларды солист ретінде алуға болады. Балалар дауысының дамуына дауыс күтімі, ән айтудағы тыныс алу, артикуляция, вокалдық жаттығулар т. б. факторлар әсер етеді.

Жұмысы кезінде арнайы қалыптастыру жаттығулары шығарманы мәнерлі орындауға, өз бетінше ән айтуға да септігін тигізеді. Барлық вокалдық дағдылар бір - бірімен тығыз байланыста болғандықтан олармен жұмыс бір уақытта орындалады. Жетекшінің шеберлігі вокалды дағдыларды қалыптастыруда көрінеді. Дауыс қалыптастыру кезінде тыныс алуға көп көңіл бөлу керек. Өйткені дұрыс тыныспен айтылған ән тыңдаушыға түсінікті, мәнерлі жеткізіледі. Балалар дауысын бірте - бірте жаттықтыру керек. Дауысты қыздырмай жатып жоғарғы дыбыстарды алуға болмайды. Жоғарғы дыбыстардың орнын, ырғақты таза алу үшін жаттығуларды жарты үнмен жоғары II октаваға дейін «legato» мен «staccatto» - да алмастыра айту керек (соль - ми - до) Жоғарғы қиын дыбысқа келгенде сол дыбысты фразалық кезеңімен қайта - қайта жаттықтыру абзал. Дыбыстың таза алынуына жеңіл және күрделі шабуылдарды қолданып, дауыс желбезегін қабыстыруға қол жеткізу керек. Сонымен тыныс алуға мынандай талаптар қойылады: тынысты тез, шусыз, еркін, ауыз және мұрын қуысы арқылы алу. Тынысты терең алған соң, оны міндетті түрде әннің ырғағына байланысты үнемдеп шығару қажет. Артикуляция - тыныс алу белсенділігінің негізгі тәсілдерінің бірі.

Артикуляциялық аппараттың сырт жағындағы бөлімнің дамуына О, У дыбыстарымен айтылған жаттығулар ықпал етеді. Бұл дыбыстарды гамманың бірінші, үшінші сатыларының аралықтарында (терция) әндету қажет. Шығарманың көркем, сауатты орындалуы жоғарыда аталған жұмыстардың нәтижелігіне байланысты. Орындалатын ән оқушылардың жас ерекшелігіне, дауыс мүмкіндіктеріне сай болу керек. Шығарманың көркемдік мәнін ашатын жұмыстар да шет қалмау қажет.

Оқушылар сабақ барысында өздері мағынасын түсінетін, әдемі әуенге құрылған әндерді бар ниеттерімен құлағына орындайды. Мысалы И. Нүсіпбаевтің «Жас дәуірдің түлегіміз», Ә. Бейсеуовтың «Отан», Е. Хасанғалиевтің «Атамекен», Б. Бейсенованың «Шығыстың қос жұлдызы» әндері туралы өздерінен сұрағанда әндердің мазмұнын дәл жеткізеді.

Оқушылардың өмірге деген көзқарастары, дүниетанымдары айтқан әндерінен алған әсерлері арқылы тәрбиеленеді.

Үйірменің мақсаты- музыка адамзат мәдениетінің байлығы. Музыка арқылы адамның асқақ, асыл ойларын арман- мақсатын жеткізуге болады. Әрбір оқушының мүмкіндігін, қабілетін дамыта отырып оларды дұрыс әндетуге, әуенді сезіне білуге ұжымды ән айтуға дағдыландыру. Жеке және топтастырып балалардың ән айту дағдысын, орындаушылық қабілеттерін ашып, әнді өз деңгейінде еркін орындауға бейімдеу.

Оқушылардың музыкалық қабілетін арттыру. Вокалды- ән техникасын меңгерту, шығарманы өз дәрежесінде көркем орындауға үйрету. Ән шығармасының қызығушылығын арттыру, эстетикалық таным- талғамының қалыптасуына жол ашу.

- ән айту мәдениетінің негізін оқушыларда ұйымдастыру;

-теориялық білімдер жүйесі, практикалық ептілік және ән айту дағдысымен жұмыс істеу.

- оқушыларды өнер құндылықтарын сезіну, таза және мәнерлі ән салу, тіл, сөз өнерін меңгеру, олардың бойында адамгершілік-эстетикалық мәдениетті қалыптастыру, шығармашылықтарын арттыру болып табылады.

Эстрадалық вокал сабағының талаптары

1. Ән шығармасын орындау, айту кезінде ән айту дағдыларын қалыптастыру.
2. Шығарманы ансамбльдік құрылымда дыбысты таза айтуды, ритмикалық нюансты құбылыстарды сауатты орындауды меңгерту.

Міндеттері- оқушыларға ән айту дағдыларын меңгерту, әр түрлі деңгейдегі әндерді орындау барысында сауаттылыққа тәрбиелеу. Оқушылардың зейін, ынта, есту, есте сақтау қабілетін дамыту. Бала бойындағы жекелеген шығармашылық қабілеттерін ояту.

Ән айтудағы маңызды мәселе- әр партияның өз дауыс жүйесін дұрыс айтуы, басқа партиялардың айтушыларды, сүйемеудеушілерді білуге, олармен үндесе ән айтуға баулу.

Хор үйірмесін ұйымдастыру формасы

- лекция

- ұжымдық орындау

- концерт – сабақ

Хор үйірмесін аяқтау формасы

- концерт беру

Оқушылардың оқу жетістіктерін

бағалау жүйесі

Тесттік тапсырма

Шығарма орындау

Вокалдық ән салуды ұжымын ұйымдастыру жұмысы оған оқушыларды қабылдауға арналған талаптардан басталады. Бұл талап та, ең алдымен, оқушылардың музыкалық ән айту қабілеттерін тыңдап, байқау жұмысынан тұрады. Балалардың дауыс мөлшерін анықтауға барынша көңіл бөлінгені дұрыс.

Осы жұмыстарды нақтылы жүргізу үшін вокал жетекшісінің бақылау күнделігі болу керек. Онда әр оқушының жағдайы, дауыс, есте сақтау, есту, ырғақ соғу сияқты қабілеттері көрсетілуі керек.

Хор дайындық жұмысы кезең-кезеңмен жүргізіліп, ол әрбір жаңа әнді жан-жақты таныстырумен басталғаны орынды. Шығарманы үйрету жұмыстары әннің сөздерін жаттатудан басталады

Күтілетін нәтиже:

Балалар хормен ән айту арқылы бір-бірін тыңдай отырып әнді дұрыс орындайды, таза және мәнерлі ән салады, тіл, сөз өнерін меңгереді, оқушылар өнер құндылықтарын сезінеді, олардың бойында адамгершілік-эстетикалық мәдениеті қалыптасады.

Балалар арналған шығармалар

Қазақстан композиторларының шығармалары

1. М.Сағатов Туған ел
2. «Мектебім» Б. Бейсенова
3. «Ұстазым, менің ұстазым»
4. «Асыл ана»
5. «Астана»
6. «Қазақстан – қыран дала» С. Байтереков
7. «Туған жер» Р. Гайсин
8. «Ақ көгершін» А. Жұбанов

Орыс композиторларының шығармалары

1. «Родина моя»
2. «Мы желаем счастья вам»
3. «Пусть всегда будет солнце»
4. «Учат в школе»
5. «Мы желаем счастья вам»

Әскери және соғыс жылдарына арналған шығармалар

1. «День Победы»
2. «Три танкиста»
3. «Смуглянка»
4. «Әлия»
5. «Катюша»
6. «Бейбітшілік туы берік қолда»

7. «Путь дорожка фронтовая»
8. «От героев былых времен»

Ұсынылатын әдебиеттер

1. «Көңілді балалар әні» А.Маханбетова 2020ж
2. «Мәдени мұра» бағдарламасы, Алматы, 2018ж
3. «Музыкальное воспитание в школе».Апраксина О.А Вып.15.-М.,2010.
4. Шкаляр Л.В. «Музыкальное образование в школе». Уч.пособие. М.:Изд. «Академия», -2006
5. С. Байтереков, И.Нүсіпбаев шығармалары
6. Работа с детским вокалом: Сб. статей/Под ред. В. Соколова.— М., 2001

Қ.Мұхамбетқалиұлы атындағы орта мектеп гимназиясы
« Хор және би » үйірмесінің 3-4 -6 -8кластарына арналған
тақырыптық жоспары
2024 – 2025 оқу жылы

Үйірме жетекшісі: Қохаманова.Н.

I жарты жылдық

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі	Репертуарлық жоспардың орындалуы
1	Ән айту ережелері Би қадамдары. Дауыс аппаратының құрылысы	8 сағат		Ережені жаттау Аяқ ырғағымен жұмыс жасау.
2	Әншілік тонды қалыптастыру. Биден топқа бөлу. Дикциямен жұмыс	8 сағат		Дауысқа бөлу. Қатар түшендеу;
3	Мимикамен жұмыс Дене бітіммен жұмыс. Интонациямен жұмыс	8 сағат		Әннің мазмұнын талдауға үйрету Жүру ережесін үйрену.
4	Тыныс алудың түрлері Дауыс ашу жаттығулары	8 сағат		Есту, тындау қабілеттеін
5	«Ұстазға мың алғыс» «Қаражорға» биі	8 сағат		Әндету қабілетін арттыру. Ұлттық би ережесі.
6	«Мекенім қазақстан» «Ақ құс» биі	8 сағат		Дикциямен жұмыс Ырғақпен жұмыс
7	Тыныс дағдысы. Аяқ ырғақ жүрісі	8 сағат		Интонациямен жұмыс
8	Гамма әндету Ұжымдық орындау	8 сағат		Тындау, есту, әндету
9	«Отаным-Қазақстан»	8 сағат		Әндету қабілетін арттыру
10	Ырғақ, синкопа	8 сағат		Ырғақтық күрделі

	«Мектебім»			түрлері
11	Ырғақтың күрделі түрлері «Ана тілін сүйеміз»	8 сағат		Мимикамен жұмыс
12	Милизм,транпазция Сахна мәдениеті	8 сағат		Дауыстармен жеке жұмыс
13	Импровизация «Анадай асыл мектебім»	8 сағат		Әннің әуенімен жұмыс
14	Стакатто,фермато,унисон «Егемен Қазақстан»	8 сағат		Музыкалық сауаттылық
15	Дауыстардың үйлесімі «Тәуелсіздік туы»	8 сағат		Дауыс жаттығулары
16	«Жасыл шырша»	8 сағат		Нота сауаттылығы

II жарты жылдық

1	«Жас қала-Астана»	8 сағат		Әннің мазмұнын талдауға үйрету
2	«Қасиетті домбыра»	8 сағат		Ырғақ, синкопа
3	«Бала-арман»	8 сағат		Вокалды дауыс жаттығу
4	«Болашағы елімнің»	8 сағат		Әннің әуенімен жұмыс
5	«Домбыра»	8 сағат		Дауыстарды бөліп әндету
6	«Қазағым» әні	8 сағат		Хор, рондо вариация
7	«Сәлем саған туған ел»	8 сағат		Дикциямен жұмыс
8	«Тамшылар»	8 сағат		Эстрадаға қосылып әндету
9	«Анаға сәлем»	8 сағат		Әннің әуенімен жұмыс
10	«Наурыз-думан»	8 сағат		Әннің әуенімен жұмыс
11	«Қарлығаш»	8 сағат		Әннің әуенімен жұмыс
12	«Көктем келді»	8 сағат		Мимикамен жұмыс
13	«Туған елім»	8 сағат		Дауыстарды бөліп әндету
14	«Өрен үні»	8 сағат		Реприза, вольта белгілерімен жұмыс
15	«Бірлігіміз жарасқан»	8 сағат		Әнді еркін орындауға бейімдеу
16	«Жеңіс туы желбіреп»	8 сағат		Сүйемелдеусіз ән айтуға үйрету
17	«Шақырады болашақ»			Дикциямен жұмыс
18	«Жол жыры»			Эстрадаға қосылып әндету
19	Әндерді бекіту			Қайталау